

Siseministri määruse „Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded ja nõuded tuletõrje veevarustusele“ muutmise eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Tuleohutuse seaduse (edaspidi *TuOS*) muutmisel tunnistatakse kehtetuks siseministri 30. märtsi 2017. a määruse nr 17 „Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded ja nõuded tuletõrje veevarustusele“ (edaspidi *määrus*) praegune volitusnorm *TuOS*-is, volitusnorm ehitusseadustikus (edaspidi *EhS*) jääb alles. *TuOS*-i muudatusega kehtestatakse uus rakendusakt, millega nähakse ette veevõtukooha rajamise, katsetamise, kasutamise, korrashoiu, tähistamise ja teabevahetuse nõuded, tingimused ning kord. Seetõttu muudetakse ka määruse pealkirja, jättes välja viite tuletõrje veevarustusele.

Määrusesse lisatakse vingugaasianduri paigaldamise nõue ja täpsustatakse elektripaigaldistele esitatavaid nõudeid ning garaažide ja parklatega seotud mõisteid. Samuti muudetakse mõned ebatäpsused, mis on tekitanud õiguslikku segadust. Kõigi kasutajagruppide liikuvuse suurendamiseks täpsustatakse määruse neid osi, mis praegu on raskendanud nõuete tõlgendamist.

Olulise täiendusena võrreldes kehtiva sõnastusega, nähakse ette, missugustes hoonetes ja hoone osades tuleb kasutada rasküttivat tekstiilset sisutusmaterjali. See muudatus aitab suurendada tuleohutust II–IV kasutusviisiga hoonetes.

Põhiliselt on eelnõus pigem tehnilised täpsustused, mis on tingitud *TuOS*-is sätestatud muudatustest. Samas on ka mõni sisuline muudatus, et lahendada olukord, kus ohutusnõude praeguse sõnastuse tõttu on nõuet tõlgendatud mitut moodi, või pole mõni ohutusnõue olnud piisav.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Siseministeeriumi pääste- ja kriisireguleerimispoliitika osakonna nõunik Mari Tikan (mari.tikan@siseministeerium.ee, tel 612 5142). Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud sama osakonna õigusnõunik Kadi Parmas (kadi.parmas@siseministeerium.ee, tel 612 5214). Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Siseministeeriumi õigusosakonna keeleteimetaja Airi Kapanen (airi.kapanen@siseministeerium.ee, tel 612 5241).

Eelnõu ettevalmistamisel osalesid ka Päästeameti õigusosakonna juhataja Eneken Kost (eneken.kost@rescue.ee), ohutusjärelvalve osakonna juhataja Tagne Tähe (tagne.tahe@rescue.ee) ja sama osakonna ekspert Erti Suurtalu (erti.suurtalu@rescue.ee).

2. Eelnõu sisu

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist.

Eelnõu § 1 punktiga 1 muudetakse määruse pealkirja, jättes sellest välja viite tuletõrje veevarustusele. Kuivõrd tuletõrjevee võtukoha nõuded sätestatakse eraldi rakendusaktis, mille volitusnorm on TuOS-is, pole vaja tuletõrje veevõtukoha sätteid käesolevas määruises enam kajastada.

Eelnõu § 1 punktiga 2 jäetakse määruse preambulist välja tekstiosa „ja tuleohutuse seaduse § 23 lõike 3“ ja seda põhjusel, et määruse volitusnorm jääb üksnes EhS-i. See ei tähenda, et Päästeametil kaoks ära õigus määruises sätestatu üle teha riiklikku järelevalvet. EhS-i kohaselt on Päästeametil ka edaspidi õigus teha ehitise tuleohutusnõuete üle riiklikku järelevalvet (EhS-i § 130 lg 10) ning samuti on Päästeamet oma pädevuse järgi endiselt EhS-is sätestatud väärtegade kohtuväline menetleja (EhS-i § 141 p 6). See tähendab, et Päästeametil säilib õigus teha ehitise tuleohutusnõuete üle järelevalvet ja vajaduse korral algatada väärtemenetlus. TuOS-i järgi on Päästeametil ka edaspidi õigus teha TuOS-is ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuete täitmise üle riiklikku järelevalvet.

Eelnõu § 1 punktiga 3 asendatakse § 2 lõikes 25 sõna „hoone“ sõnaga „ehitis“ põhjusel, et tuleohutuspaigaldised, millele on esitatud korrashoiu ja hoolduse nõuded, võivad olla ka rajatistel, näiteks kütusemahuti kustutussüsteem on tuleohutuspaigaldis, kuid mahuti ise rajatis. Seega on täpsem kasutada mõistet „ehitis“, sest nõuded tuleohutuspaigaldistele kehtivad universaalselt, sõltumata sellest, kas see on rajatise või hoone paigaldis.

Eelnõu § 1 punktiga 4 lisatakse määruises käsitletavate terminite hulka „tekstiilne sisustusmaterjal“ ja „rasküttiv tekstiilne sisustusmaterjal“. Muudatus on seotud muudatustega käesoleva eelnõu punktides 7 ja 8, kus seatakse nõuded hoonetes kasutatavatele tekstiilsetele sisustusmaterjalidele. Seetõttu on vajalik määruises anda kummalegi terminile üheselt selge tähendus ehk defineerida mõisted.

Tekstiilne sisustusmaterjal käesoleva määruse mõistes on kardinad, vaibad, madratsid, tekid, padjad, pehme mööbli, sh toolide katematerjal ja polsterdus ning ees- ja vahekardinatena kasutatavad materjalid. Kõik need on materjalid, mida kasutatakse sisustuses ja võivad tulekahju korral anda olulise põlemiskoormuse ning soodustada suitsu ja tule levikut, takistades ohutut evakuitsiooni.

Rasküttiv tekstiilne sisustusmaterjal on raskelt süttiv, iseenesest kustuv ja põledes mitte sulav materjal nagu puuvill, vill, viskoos, polüester, akrüülkiud, aramiidkiud, PVA-kiud ja kloorkiud. Tekstiilsete sisustusmaterjalide kasutamise täpsed nõuded määratakse kindlaks eelnõu punktides 7 ja 8.

Eelnõu § 1 punktiga 5 muudetakse § 5 lõike 6 teist lauset nii, et senisest selgemini tuleks välja, millisele hoonetele ei kohaldata tuleohutuse seisukohast leebemaid nõudeid (I kasutusviis). Määruse kohaselt ei tohi lihtsamaid tuleohutusnõudeid endiselt rakendada VI või VII kasutusviisiga hoonetes. Muudetakse aga lause seda osa, mis ei luba leebemaid nõudeid kasutada hoonetes, kus alaliselt viibivad liikumis-, nägemis- või kuulmispuudega isikud, või isikud, kelle liikumisvabadus on piiratud, sest nad viibivad kas haiglas, hooldekodus, kinnipidamisasutuses vms.

Esimene muudatus on seotud asjaoluga, et lihtsamaid tuleohutusnõudeid ei lubata rakendada hoonetes, kus pidevalt (ööpäev ringi või tööajal iga päev) viibib mitmesuguste erivajadustega inimesi. Määruse eelmisest sõnastusest võis jääda mulje, et alaline pidi olema hoonetes viibivate inimeste erivajadus, ent tegelikult on oluline just inimeste alaline kohalolek hoonetes. Lisaks

eristatakse inimesed, kelle liikumine on piiratud. Selleks on lisatud sättesse ka lahtine näiteloetelu, et oleks selgem, missugustes hoonetes nähakse ette rangemad tuleohutusnõuded koos võimalike erilahendustega.

Eelnõu § 1 punktiga 6 muudetakse § 7 lõike 3 sõnastust. Kuna mitmes lauseosas muudetakse üksikuid elemente, siis kehtestatakse parema jälgitavuse mõttes terve säte uues sõnastuses. Sisuliselt muudetakse kahte põhimõtet.

Esiteks, peale termini „hoone“ lisatakse sätte kehtivuse laiendamiseks ka termin „hoone osa“, et hoone ruume saaks nende kasutuse järgi dimensioneerida, ilma et peaks ühetaolise eripõlemiskoormuse võtma aluseks kogu hoones. Sedasi on võimalik projekteerida ühe hoone eri osadesse erinev eripõlemiskoormus, kuid sel juhul tuleb arvestada ka kehtiva määruse § 12 lõikes 3 sätestatud, mille kohaselt võivad erineva kasutamistarbega ruumid kuuluda ühte tuletõkkeseksiooni tingimusel, et see ei vähenda kasutajate turvalisust ega suurenda tulekahju leviku ohtu ning eripõlemiskoormuste erinevus kõrvutiasetsevates ruumides on vähem kui 300 megadžauli ruutmeetri kohta. Seega, ei saa muudatuse järel tekkida suuremat tuleohtu, sest määruuses on ette nähtud ka piirang. Samas annab uus sõnastus suurema vabaduse kavandada hoonesse mitmesuguse kasutusotstarbega ruume.

Teiseks asendatakse sõnastus „eluhuone kelder, milles on hoiuruume, välja arvatud tehniline kelder“ lihtsama ja arusaadavama terminiga „eluhuone hoiuruum“. Peasjalikult on muudatuse mõtte laiendada hoiuruumi mõistet nii, et see hõlmaks ka hoone kõrval (küljes) asuvaid hoiuruume. Kui hoiuruumid asuvad mujal kui keldris, võib eeldada, et keldris midagi ei ladustata ning nõude seadmine vaid keldrile pole sel juhul asjakohane. Kui aga hoiuruumid on keldris, siis ka edaspidi kehtib nõue hoone keldrile. Oluline on nõude eesmärk – ohutu hoiustamine, sest ilma asjade hoiustamiseta pole ka põlevmaterjali. Praegune sõnastus kehtis keldrile üksnes juhul, kui seal olid hoiuruumid.

Eelnõu § 1 punktiga 7 muudetakse kehtivat sõnastust asjakohase standardi kasutamise kohta. Uue sõnastuse kohaselt eeldatakse, et kui hoones kasutatakse tekstiilset sisustusmaterjali, määratakse selle materjali tuletundlikkus asjakohase standardi järgi. Asjakohaseks standardiks saab pidada standardit EVS 620-6:2014 „Tuleohutus. Tekstiilsed sisustusmaterjalid“. Tulekindlaid materjale saab jagada süttimis- või põlemiskindlateks. Süttimiskindlateks materjalideks loetakse kas raskesti süttivast kiust valmistatud või süttimist tõkestava töötlusega viimistletud materjale. Sellist tüüpi kangad ei sütti, vaid hakkavad kokkupuutel lahtise leegiga hoopis lagunema. Põlemiskindlad materjalid on kas põlemiskindlatest kiududest valmistatud või vastava viimistluse saanud materjalid. Nende eesmärk on olla täielikult vastupidav kõrgete temperatuuride toimele ja tagada inimeste täieliku kaitse tule eest. Nimetatud standard jagab tekstiilid nelja rühma: mittesüttivad, rasksüttivad, süttivad ja kergsüttivad. Samuti loetletakse seal eri sisustuselementide katsestandardid. Eelnõu järgmise muudatusega seatakse nõue teatud hoonetes kasutada rasksüttivaid tekstiile. Millisele katsestandardile peab rasksüttiv tekstiil vastama, saab järele vaadata standardist EVS 620-6:2014.

Eelnõu § 1 punktiga 8 kehtestatakse kohustus teatud hoonetes kasutada rasksüttivaid tekstiilseid sisustusmaterjale. Rasksüttiva tekstiilse sisustusmaterjali mõistesisu on avatud eelnõu terminite all. Kehtiva õiguse kohaselt määratakse II–IV kasutusviisiga hoones, kus sisustusmaterjalidena kasutatakse tekstiili, materjalide tuletundlikkus asjakohase standardi järgi. Siseministri 2. märtsi 2017. a määruse nr 17 „Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded ja nõuded tuletõrje veevarustusele“ eelnõu seletuskirja kohaselt tuleb II–IV kasutusviisiga hoonetes, kus sisustusmaterjalides kasutatakse tekstiili, selle tuletundlikkuse puhul lähtuda

standardi EVS 620-6:2014 „Tuleohutus. Tekstiilsed sisustusmaterjalid“ parameetritest. Kõnealuse määruse seletuskirja kohaselt on selle sättega peetud silmas eelkõige hooneid, kus paiknevad voodid (sundravi ruumid, vanglad, haiglate kinnised osakonnad, majutusasutused jm), sest neis hoonetes tuleb arvesse võtta tuletundlikkuse nõudeid näiteks kardinade, voodilinate ja madratsite kohta, samuti on mõeldud teatreid, kinosid või spordisaale, kus võivad paikneda eesriided või suured vahekardinad, mille puhul tuleb arvesse võtta nende tekstiilide tuletundlikkuse nõudeid.

Seega on kehtivas õiguses üldine nõue, mille kohaselt peab II – IV kasutusviisiga ehitistes kõigi sisustusmaterjalidena kasutatavate tekstiilide puhul lähtuma nende tuletundlikkuse määramisel asjakohasest standardist, kuid ei ole täpsustatud, millisel juhul ja missuguse tuletundlikkusega materjale kasutama peab.

Eelnõuga kehtestatakse nõue teatud hoonetes kasutada rasksüttivat tekstiilset sisustusmaterjali. See omakorda tähendab, et kui nimetatud hoonet või hoone osa loetelus pole, siis rasksüttivate tekstiilide kasutamise nõuet järgida ei tule.

Esiteks kehtestatakse nõue **hoone evakuatsiooniteel** kasutada rasksüttivat tekstiilset sisustusmaterjali. Eelnõuga nähakse ette kohustus hoone evakuatsiooniteel kasutada rasksüttivaid tekstiilseid materjale. Seega laiendatakse selles hoone osas seni vaid II–IV kasutusviisiga hoonetele kehtinud nõuet kõigi kasutusviisiga hoonetele. Kuid oluline on siinkohal rõhutada, et see nõue kehtib üksnes evakuatsiooniteel kasutatavate materjalide kohta. Kui evakuatsiooniteel ei kasutata tekstiilseid materjale, siis nõue ei kohaldu. Samuti jäävad nõudest välja hooned, kus ei ole evakuatsiooniteid, vaid on väljumisteed (näiteks eramajad).

Peale selle on eelnõuga seatud kohustus kasutada rasksüttivat tekstiili **meelelahutushoone ja spordihoone ees- ja vahekardinates**, mis tähendab, et näiteks teatris olevatele toolidele tuletundlikkuse nõuet ei seata, küll aga seatakse see lava eesriidele. Spordihooneks loetakse määruse lisa 1 kohaselt spordihalli, ujulat, spaad ning meelelahutushooneks teatrit, kino, ööklubi, rahvamaja, kontserdimaja. Sellistes hoonetes võib tekstiilset materjali olla palju (eesriided, vahekardinad jms), mistõttu on oluline, et see materjal saaks tulekahju korral haaratud võimalikult vähe. **Ööklubile** kehtestatakse rasksüttiva tekstiili kasutamise nõue eraldi punktina, st rasksüttivat tekstiilset sisustusmaterjali tuleb ööklubis kasutada igal juhul. Selline erisus on vajalik ööklubide sagedasti keerukate ehituslahenduste tõttu. Ööklubides on ka enamasti hämar ja vali muusika ning inimeste rohkus võib takistada evakuatsiooni. Seetõttu on oluline, et võimaliku tulekahju korral oleks tules võimalikult raske tekstiile süttima panna, tagades sellega ohutuma evakuatsiooni.

Neljandaks määratakse kohustus rasksüttivat tekstiilset sisustusmaterjali kasutada **sundravi teenuse osutamise ruumis**. Psühhiaatrilise abi seaduses on käsitletud ambulatoorset sundravi, mille ruumid võivad olla nii ambulatoorsed kui ka statsionaarsed. Sageli osutatakse sundravi mõnes muus ravisutuses (nt tavaline haigla). Eelnõu autorid on seisukohal, et eesmärki täidab kõige paremini see, kui näha nimetatud nõue ette konkreetse teenuse ehk sundravi osutamise kohale (ruumile) ning jätta sätestamata, et nõue käib sellise ruumiga seotud hoone kohta.

Viiendana nähakse ette rasksüttiva tekstiilse sisustusmaterjali kasutamise kohustus **kinnipidamishoones**. Määruse lisa 1 kohaselt loetakse III kasutusviisiga hooneteks muu hulgas ka kinnipidamishooned. Kinnipidamishoonete all mõeldakse lisas 1 toodud karistusasutuse hooneid (vangla, arestimaja, koloonia). Kinnipidamishoonetes ei saa inimesed vabalt liikuda, seega on oluline tagada nende ohutu evakuatsioon võimalikus tulekahju

olukorras ja üks võimalusi on kasutada rasksüttivaid tekstiile, mis ei anna põlemiskoormusele lisa ja võimaldavad paremat ohutust.

Kuuendana kehtestatakse rasksüttiva tekstiilse sisustusmaterjali kasutamise kohustus **majutushoonele**. Kuna ka praegu kehtib nõue II kasutusviisiga hoones kasutatavate tekstiilsete sisustusmaterjalide korral määrata nende tuleundlikkus asjakohase standardi kohaselt, pole majutushoonetele tegemist uue nõudega, vaid lähtudes kehtiva määruse seletuskirjast, määratakse see nõue adressaadile selgemalt. Pealegi, juba praegu kasutavad majutusasutused kontrollitud tuleundlikkusega sisustusmaterjale, sest majutusasutuste kliendid ei pruugi hoonet hästi tunda, nad võivad magada või olla joores – seega, jällegi on oluline takistada võimalikku tule levikut ja tagada seeläbi ohutu evakuatsioon.

Viimasena kehtestatakse kohustus kasutada rasksüttivat tekstiilset sisustusmaterjali **hoolekandehoones**. Määruse lisa 1 kohaselt loetakse hoolekandehooned III kasutusviisiga hooneteks, milles kasutatavate tekstiilsete sisustusmaterjalide korral peab juba praegu määrama nende tuleundlikkuse asjakohase standardi kohaselt. Nüüd on sõnaselgelt määrukses täpsustatud, et tuleb kasutada rasksüttivat tekstiilset sisustusmaterjali. III kasutusviisiga hoonetes viibivad peaaesjalikult inimesed, kes puude või vigastuse tõttu ei saa ise liikuda ja vajavad evakueerumisel abi, seega on vaja tule levikut igati tõkestada, tagades, et tulekahju korral leviks tuli võimalikult aeglaselt.

Eelnõu § 1 punktiga 9 tagatakse õigusselgus nende ventilatsiooniagregaatide kohta, mis teenindavad ühte tuletõkkesektsiooni. Kehtiva sõnastuse kohaselt tuleb ventilatsiooniagregaat igal juhul eraldada omaette tuletõkkesektsiooniks ja seda ka juhul, kui ta teenindab vaid ühte tuletõkkesektsiooni. Tegelikult pole sellisel liigtäpsel nõudel mõtet, sest kui agregaat teenindab vaid ühte tuletõkkesektsiooni ja on ise selle osa, ei ole tuleohutuse seisukohast oluline, kas agregaat paikneb eraldi sektsioonis. Ja samas võib kehtivast nõudest kinnipidamine olla ka ehituslikult keerukas ning rahaliselt kulukam kui järgida nõude uut sõnastust.

Eelnõu § 1 punktiga 10 tunnistatakse kehtetuks nõue, et evakuatsioonitee ripplagedepealne tühemik kaablitega, kus kaablite põlemisel eralduv soojushulk on rohkem kui 50 megadžauli tühemiku või koridori jooksva meetri kohta ja mis ei ole kaetud automaatse tulekustutussüsteemiga, tuleb eraldada omaette tuletõkkesektsiooniks. Praeune määrus näeb ette, et evakuatsiooniteel tuleb kasutada vähemalt C_{ca} tuleundlikkusega kaableid või automaatse tulekustutussüsteemi olemasolul vähemalt D_{ca} tundlikkusega kaableid, kuid Eesti Elektritööde Ettevõtjate Liidu seisukoht oli, et see lõik on üleliigne. Et muudatus ei vähenda moel ega viisil tuleohutust, on eelnõu koostajad nimetatud seisukohaga nõus. Näiteks, teadaolevalt lubatakse Rootsisis kasutada D_{ca} kaableid C_{ca} asemel, kui kaablid moodustavad alla 5% laest. Võrreldes selle nõudega on eelnõus määratud üldine nõue asjakohane ja hõlpsalt täidetav.

Eelnõu § 1 punktiga 11 täpsustatakse tuletõkkesektsiooni moodustamise nõuet hoone elektrikilpide või ruumide kohta. Kehtiva sõnastuse kohaselt tuleb hoone elektrikilbid või ruumid, kus asuvad elektrikilbid, mille peakaitsme nimivool on üle 100 ampri, ja nendest toidetakse rohkem kui ühes tuletõkkesektsioonis asuvaid seadmeid, eraldada omaette tuletõkkesektsiooniks. See tähendab, et kui hoones on näiteks üks elektrikilp, mille peakaitsme nimivool on üle 100 ampri, tuleb see eraldada tuletõkkesektsiooniks. Kuid paigaldades kaks või rohkem kilpi, mille iga kilbi nimivool on 63A, on peakaitsemel ampreid kokku rohkem kui 100, aga tuletõkkesektsiooni selliste elektrikilpide või nende ruumide puhul justkui rajama ei peaks.

Seega, asendades sõna „peakaitsme“ sõnadega „peakaitsete summaarne“, saab olukord selgemaks, ja eespool kirjeldatud olukorda juhtuda ei saa.

Eelnõu § 1 punktiga 12 muudetakse ehitise sisenevale kaablile esitatavaid nõudeid. Kehtiva sõnastuse kohaselt ei laiene määruse lisas 10 nimetatud kaablite tuletundlikkuse nõuded kaablile, mis siseneb hoone alajaamaruumi või elektripeajaotlasse hoonest väljastpoolt, ega läbi elu-, majutus-, hoolekande-, kinnipidamis-, kogunemis-, tööstus-, lao- või kontoriruumi ning väljumis- või evakuatsiooniteed. See sõnastus on küll mõttelt arusaadav, kui selgem ja lihtsam on see, kui öelda, et tuletundlikkuse nõuded ei laiene kaablile, mis siseneb hoone alajaamaruumi või elektriajaotlasse hoonest väljastpoolt ega läbi hoone siseruume. Sisuliselt võiks see kanda endas näiteks ka Rootsi praktikat, kus hoonesse siseneva kaabli (olenemata siis kas side või elekter) ühenduspunkt ei tohiks olla kaugemal kui viis meetrit. See tähendab, et hoonesse sisenev kaabel tuleks võimalikult ruttu ühendada hoone süsteemidega ja sellega on ka tagatud, et see ei läbi hoone teisi osasid. Just sellist olukorda uus sõnastus taotlebki.

Eelnõu § 1 punktiga 13 tunnistatakse kehtetuks tulemüüri ehituslike nõuete säte. Kehtiva määruse § 22 lg 2 sätestab, et hoonetevaheline kuja peab olema vähemalt kaheksa meetrit ja kui hoonetevaheline kuja on vähem kui kaheksa meetrit, piiratakse tule levikut ehituslike abinõudega. Tulemüür on vaid üks ehituslik meede, millega tule levikut piirata, kuid määruses pole sõnaselgelt öeldud, millisel juhul tuleb rajada tulemüür ja millisel juhul mitte. See, et määruses on toodud üksikasjalikud nõuded tulemüürile ega ole sätestatud selle rajamise kohustust, on pigem tekitanud tarbetut segadust, siis kalduetakse seda kasutama ja nõudma ka olukordades, kus võiks mõelda mõne muu meetme peale. Näiteks võib olemasolevate hoonete puhul tulemüüri rajamine osutuda keerukaks ja otstarbekam on kasutada mõnda muud võimalust. Seega pole kehtiv sõnastus selge: ühelt poolt lubatakse kasutada erinevaid ehituslikke lahendusi, teisalt sätestatakse nõuded vaid tulemüürile, kuid ei öelda konkreetselt, millisel juhul see tuleb rajada. Suheldes tuleohutusekspertidega leidsid eelnõu koostajad, et piisab, kui näha ette eesmärk – tule levik peab olema piiratud – ja eramajade kohta seada ajamõõde (määruse § 22 lg 5), asjakohaseid meetmeid saab rakendada olenevalt olukorrast. Samuti nimetab standard EVS 812-7:2018 „Ehitiste tuleohutus. Osa 7: Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded“ tule leviku piiramise eri viise, mida saab aluseks võtta. Seega jäetakse määrusesse alles nõue piirata tule levikut ehituslikult, kui hoonetevaheline kuja on alla kaheksa meetri, kuid kaotatakse ära siiani ilma seoseta olnud tulemüürile esitatavate nõuete paragrahv.

Eelnõu § 1 punktiga 14 täiendatakse suurköögi väljatõmbekanalite, -mootorite, -kubude ja viimaste rasvapüüdurite puhastamise aluseks olevate dokumentide nimekirja. Kui kehtiva sõnastuse kohaselt tuleb puhastamisel lähtuda asjakohasest standardist, siis eelnõuga lubatakse lähtuda ka seadme tootja ja paigaldaja hooldusjuhistest. See on vajalik täpsustus, sest meie turul võib olla ka seadmeid, millele tootja ja paigaldaja annavad kaasa täpsemad hooldusjuhised kui standardis. Standard võib sisaldada üldiseid protseduurikirjeldusi, mis tagavad ohutuse, kuid viidatud hooldusjuhised aga lähtuvad konkreetselt seadmest.

Eelnõu § 1 punktiga 15 tuuakse määrusesse köögikubude kohtkustutussüsteemiga seonduv ja seda eelkõige ohutuse aspektist, mitte paigaldamise nõude poolest. Eesti Tuleohutuspaigaldiste Keskliit (ETHK) ja MTÜ Eesti Tuleohutusspetsialistid on seisukohal, et toitlustuskohtadele peaks olema ette nähtud nõue kasutada köögikubude tulekustutussüsteeme ja kindlaks määratud nende hooldamise nõuded (praegu see korraldatud ainult kõrghoonete puhul), vajadus selle järele on olemas. Nende esialgsed ettepanekud hõlmasid nõuet paigaldada köögikubu tulekustutussüsteem

- a) restorani, mis on osa hotellist;

- b) restorani, kus on vähemalt 50 tooli;
- c) vähemalt neljakorruselisesse hoonesse, kus restoran asub esimesel korrusel;
- d) restorani, mis asub hoone ülemisel korrusel;
- e) restoranis, mis on osa kaubanduskeskusest ja
- f) restoranis, kus tagauksest väljapääsu otse õue pole.

Lisaks esitati ettepanek, et tuleks määrata konkreetsed standardid või muud juhendid, millele sellise kohtkustutussüsteemi paigaldus ja hooldus peavad vastama. Praegu on köögikubude kohtkustutussüsteemi nõue kirjas vaid standardis EVS 812-8:2018/AC:2019 „Ehitiste tuleohutus. Osa 8: Kõrghoonete tuleohutus“.

Päästeamet vaatas läbi 1. jaanuarist 2017 kuni 31. detsembrini 2019 juhtunud sündmused, mis võisid olla seotud köögitulekahjudega, et saada paremini aru, kas grillide ja fritüüride kohal olevate kubude varustamiseks kohtkustutussüsteemiga on ka statistika järgi põhjust.

Tähelepanu all olevates hoonetes toimus **kolme aasta jooksul üheksa sündmust**, kus kustutussüsteem oleks võinud rakenduda:

- II kasutusviisiga hoonetes süttis õli kolm korda. Kaks nendest tulekahjudest olid seotud ühiselamu korterites pliitidele unustatud õlipottidega ja üks fritüüriga suuremas majutusasutuse köögis. Viimase sündmuse korral olid majutusasutuse köögi töötajad fritüüri unustatud välja lülitada. Vigastatuid ei olnud.
- IV kasutusviisiga hoonetes oli fritüüri süttimisi kuuel korral.
 - Neljal juhul oli kirjeldatud põhjuste järgi kasutatud vana või rikkega väiksemat fritüüri ehk kontroll ja hooldus seadmetele oli tegemata. Kustutati kustutusteki ja/või tulekustutiga.
 - Ühel juhul rakendus ruumi automaatne tulekustutussüsteem ja kustutas põlengu. Enne seda hakkas töötaja kuuma õli seadmest välja laskma, ootamata ära kuumutuselementide jahtumist.
 - Ühel juhul oli ka vigastatu, kes sai põletushaavu, kui viis fritüüri hoonest välja.

Selle ülevaate tulemusena ei leidnud eelnõu koostajad vajadust kehtestada kohtkustutussüsteemi paigaldamise kohustust, kuid nõustusid, et sellise süsteemi olemasolul peavad paigaldus ja hooldus tagama süsteemi töökorras oleku ja ohutuse köögi kasutajatele. Samuti näitab statistika, et olulisem kohtkustutussüsteemist on kubude hooldus ja töötajate koolitus seadmete ja esmaste tulekustutusvahendite kasutamisel. Seda asjaolu kinnitab ka ühe tuleohutusspetsialisti arvamus, et lahendus ei pea alati olema kustutussüsteem.

Seega on eelnõus kehtestatud nõue, et köögikubule paigaldatud kohtkustutussüsteemis kasutatav kustutusaine ei tohi tekitada või suurendada tulekahjuohtu. Kohtkustutussüsteemi valikul, projekteerimisel ja paigaldamisel tuleb arvesse võtta paigaldamise koha eripärad ja nõuded. Samuti eeldatakse, et kohtkustutussüsteem vastab nõuetele, kui on järgitud asjakohast standardit või muud tehnilist juhendit.

Eelnõu § 1punktiga 16 asendatakse paragrahvis 28 sõna „hoonesse“ sõnaga „ehitisele“ samal põhjusel, mis on avatud eelnõu punkti 3 juures. Tuleohutuspaigaldisi võib olla ka rajatistel, nii et igal juhul on täpsem kasutada üldmõistet.

Eelnõu § 1 punktiga 17 täiendatakse paragrahvi 29 pealkirja pärast sõna „tulekahjusignalisatsioonidur“ sõnadega „ja vingugaasiandur“ põhjusel, et TuOS-is on sätestatud kohustus kasutada tahkekütteil küttesüsteemidega hoonetes vingugaasiandurit.

Eelnõu § 1 punktiga 18 täiendatakse paragrahvi 29 lõikega 4, milles määratakse nõue, et kui hoones, hoone osas või korteris on tahkekütusel töötav küttesüsteem, tuleb hoonesse, hoone osasse või korterisse paigaldada tootja juhise järgi vähemalt üks autonoomne vingugaasiandur. See nõue laieneb kõigile eri kasutusviisiga hoonetele, kus on puuküttel ahi, kamin, katel või pliit, sest sõltumata kasutajatest, on vingugaas ühtemoodi ohtlik kõigile. Eriti on see asjakohane hoonetes, mille kasutajad ei viibi seal iga päev ning ei pruugi olla kogu aeg ärkvel ja tunda hoone eripärasid, nt majutusasutused, turismitalud, rahvamajad, vanad raamatukogud jms. Hoone osa ja korter on olemuselt sarnased mõisted – korter ongi hoone osa – kuid õigusselguse mõttes on vajalik tuua konkreetselt välja, et korterisse, kus on puuküttel ahi, pliit või kamin, tuleb paigaldada ka vingugaasiandur. Ka TuOS-i vastavas sättes on eraldi viidatud korteritele ja muudele hoone osadele.

Põhjus, miks eelnõu koostajad ei määra kindlat kohta, kuhu vingugaasiandur paigaldada, on see, et erinevad vingugaasianduri tootjad näevad ette erinevad paigaldamiskohad. Nii on näiteks olemas andureid, mis tuleb paigaldada küttesüsteemi juurde, aga on ka andureid, mis käivad elutuppa või hoopis magamistuppa. Nii nagu erineb andurite paigaldamise koht, võib erineda ka nende paigaldamise kõrgus. Seetõttu ei saa eelnõus nimetada kohta, kuhu vingugaasiandur paigaldada. Ka mistahes muu eseme kohta annavad nende tootjad soovitusi, kuidas seda eset kasutada, seega pole tegemist uudse lähenemisega.

Eelnõu § 1 punktiga 19 asendatakse sõna „parkimiskelder“ sõnaga „parkla“, mis annab selgemini edasi sätte mõtte, et automaatne adresseeritud tulekahjusignalisatsioonisüsteem peab olema maa-aluses mitmekorruselises garaažis ja parklas. *Parkimiskelder* pole õiguslikult selge mõiste, sest pole aru saada, kas see on kelder või parkla. Seevastu *maa-alune parkla* on antud kontekstis just see, millele nõue on suunatud. Keldrite kohta käivad nõuded on esitatud muudes sätetes.

Eelnõu § 1 punktiga 20 täiendatakse kohtade loetelu, kuhu peab paigaldama väljapääsutee valgustuse minimaalse toimimisajaga vähemalt 90 minutit. Kui kehtivas sõnastuses räägitakse vaid maa-alusest garaažist ja keldrist, siis eelnõuga lisatakse loetellu ka parkla. Muudatus tehakse õigusselguse eesmärgil ja vajadust seda teha avati ka eelmise punkti selgituste juures: maa-alustele parklatele tuleb ette näha täpsemad nõuded, et ei saaks tekkida vaidlust, kas kelder on parkla või vastupidi.

Eelnõu § 1 punktiga 21 lisatakse nõue paigaldada automaatne tulekustutussüsteem ka hoonesse, millel on rohkem kui kaheksa korrust või mis on kõrgem kui 28 meetrit. See on oluline täpsustus, mis seni on määrusest olnud puudu. See nõue on küll standardis EVS 812-8:2018/AC:2019 „Ehitiste tuleohutus. Osa 8: Kõrghoonete tuleohutus“, kuid üldnõuet õigusaktis ei olnud. Seega ei tehtud sisumuudatust, vaid eelnõuga tuuakse määrusesse standardinõue, mida ka siiani kõrghoonete puhul on järgitud.

Eelnõu § 1 punktiga 22 tunnistatakse kehtetuks leevendus, mille kohaselt saab kasutada asjakohases standardis nimetatud mööndusi, kui automaatne tulekustutussüsteem paigaldatakse sellisesse hoonesse või selle osasse, kuhu seda nõutud pole. Kuna kehtiv sõnastus on seotud standardiga, mis tähendab, et saab kasutada standardis nimetatud mööndusi, siis võibki võimalus kasutada mööndust jääda standardisse. Seega ei muutu leevenduste kasutamisel põhimõtte, et kui kaitsed oma hoonet rohkem kui nõutud, saab mõningaid leevendusi tuletõkkeseektsiooni piirpindalade või muu sellise kohta. Kõik lubatud leevendused ja tingimused aga on seni kirjas vaid standardis ja nii see ka jääb.

Eelnõu § 1 punktiga 23 määratakse nõue, et suitsueemaldussüsteemi rakendamine peab olema tagatud suitsukeskkonda sisenemata. See on igati mõistlik, sest suitsueemaldussüsteemi saavad eelkõige käivitada päästjad ja kui nad saavad seda teha suitsuvabas keskkonnas on see ohutum kui käivitada süsteem suitsuses keskkonnas, kus on kõrge temperatuur ja piiratud nähtavus. Arvestades edaspidi seda nõuet, ei ole suitsueemaldussüsteemi käivitamist keerukas projekteerida, sest paljudes kohtades on nii juba tehtud.

Eelnõu § 1 punktiga 24 täiendatakse piksekaitse projekteerimise, paigaldamise ja hooldamisega seotud alusdokumentide nimekirja. Kehtiva sõnastuse kohaselt tuleb lähtuda asjakohasest standardist, kuid sagedasti võib tootja juhise või mõni muu tehniline juhend olla üksikasjalikum ja täpsem. Seega ei muutu sisuliselt midagi, sest ka standardi kasutamine on edaspidi lubatud, kui see on aluseks võetud. Samas ei pea enam lähtuma ainult standardist, vaid võib kasutada ka muid asjakohaseid dokumente. Samuti on sõnastus kohendatud vastavaks standarditele ja muudele alusdokumentidele viitamisele, see tähendab, et tehnilise dokumendi kasutamine ei ole kohustuslik, vaid pigem soovituslik – eeldatakse, et kasutatakse vastavaid norme, mis tagavad süsteemi töökindluse.

Eelnõu § 1 punktiga 25 luuakse õigusselgus piksekaitse paigaldamisel. Kehtivas sõnastuses peab piksekaitse olema I, II, IV, V ja VI kasutusviisiga hoonel, mille kõrgeim osa ulatub ümbruskonna hoonestusest enam kui 15 meetrit kõrgemale. Samas ütleb muudetava sätte kehtiv sõnastus, et erinevate kaitseklassidega piksekaitse peab olema nimetatud kasutusviisiga hoonetel sõltumata nende kõrgusest. Selline vastuolu viis nõude tõlgendamisel tihti segadusse ning muudatusega kehtestatakse olukord, kus vajaliku kaitseklassiga piksekaitse peab olema nimetatud kasutusviisidega hoonetes, kui nende kõrgeim osa ulatub ümbruskonna hoonestusest enam kui 15 meetrit kõrgemale.

Eelnõu § 1 punktiga 26 muudetakse tuleohutuspaigaldise toitekaabli ja selle kinnituse nõudeid. Kehtiv sõnastus nõuab, et toitekaabel ja selle kinnitus peavad olema tulekindlad, kuid Eesti Elektritööde Ettevõtjate Liiduga koostöös jõudsid eelnõu koostajad arusaamisele, et olulisem on siin sättes tuleohutuspaigaldise töö tagamine. Kui näiteks turvavalgustis on aku ja sellega on tagatud seadme töö etteantud aja jooksul, ei ole oluline, milline kaabel sinna on ühendatud. Seda enam, et hoonesisestele kaablitele on tuletundlikkuse nõuded määratud määruse lisas 10. Seega peavad eelnõu kohaselt tuleohutuspaigaldise toitekaabel ja selle kinnitus tagama tuleohutuspaigaldise elektritoite kogu nõutud tööaja jooksul. Tuleohutuspaigaldise elektrivarustuse projekteerimisel ja paigaldamisel on soovitatav lähtuda asjakohasest tehnilisest normist või standardist, mis annavad ohutusnõuete tagamiseks head lahendused.

Eelnõu § 1 punktiga 27 täpsustakse evakuatsioonitee laiusega seotud nõuet nii, et on arusaadav, et evakuatsiooniteele on lubatud paigaldada erinevaid evakuatsiooniteed kitsendada võivaid püsivalt kinnitatud elemente, kuid nende olemasolul peab evakuatsioonitee säilitama vajaliku laiuse. Selline täpsustus on vajalik, et lubada evakuatsiooniteel kasutada osa kasutajagruppidele vajalikke elemente (nt käsipuud või trepironijad). See tähendab, et evakuatsioonitee laiust ei mõõdetata seinast seinani, vaid kahe kitsendava elemendi kaugeimale ulatuvate osade vahena. Kui hoone projekteerimise ajal teatakse, et soovitakse mõningaid selliseid elemente kasutada, peab evakuatsioonitee projekteerima nii, et pärast nende elementide paigaldamist on evakuatsioonitee miinimumlaius 1,2 meetrit. Samas võib alati kasutada ka seina süvistatud elemente. Süviselemente saab lisada ka olemasolevatesse hoonetesse.

Eelnõu § 1 punktiga 28 täpsustakse, et evakuatsioonitee ja väljumistee laiust võib vähendada vältimatult ukسلengi võrra, välja arvatud hoonetes, kus evakuatsioonitee ja väljumistee laius on tõendatud analüütiliselt simulatsiooni teel. Kehtiva õiguse kohaselt võib evakuatsioonitee ja väljumistee laiust vähendada vältimatult ukسلengi võrra, välja arvatud hoonetes, kus evakuatsioonitee ja väljumistee laius on tõendatud analüütiliselt. Evakuatsiooniteede, -pääsude laiuste vähendamisel analüütiliselt on vähendamise aluseks võetud evakuatsioonitajaja arvutus standardi EVS 812-7 järgi. Evakuatsiooniteede, -pääsude laiuse vähendamisel standardis toodud arvutuses ei ole aga arvestatud evakuatsiooniteede või -pääsude laiust. See võib luua olukorra, kus arvutuste tulemusena on vähendatud mõõtmeid, mille vähendamise aluseks ei saa olla mitte inimeste liikumiskiirus, vaid summaarne korruga liikuvate inimeste arv. Lisades kohustuse koostada simulatsioon, et analüütiliselt tõendada evakuatsioonitee ja väljumistee vähim turvaline laius, annab see võimaluse luua reaalsusele ligilähedane olukord ja vähendada reaalses olukorras ohtusid, mis muidu võivad tekkida, kui evakuatsiooniteede või -pääsude mõõtmeid vähendatakse üksnes arvutuste alusel.

Eelnõu § 1 punktiga 29 nähakse ette kohustus kortermajas, ridaelamus ja büroohoones tähistada korrus alates kolmandast korrusest ja korter või muu asjakohane ruum numbriga. Päästetöödel on hooned sagedasti suitsu täis, mille tõttu on päästemeeskonnal hoones raske orienteeruda. Päästjatele on ülioluline, et korrused ja asjakohased ruumid oleksid nummerdatud. See tagab, et päästjad saavad kiiresti ja täpselt määrata, kus nad hoones asuvad. Seda võib muu hulgas vaja minna olukorras, kus päästja ise vajab kiiresti abi. Nõude täitmine ei ole ülemäära koormav ka korteriühistutele, sest mingeid muid nõudeid ette ei kirjutata (kirjafont, stiil või suurus), kuid selge on see, et numbrid peavad olema hõlpsalt nähtavad, leitavad ja selged. Poolkorruseid nummerdada pole vaja, sest kahe korruse vahel olles saab enda või päästesündmuse asukoha tuvastada korruse numbrite järgi. Eelnõu küll ei täpsusta, missuguses asukohas korrusel peab korruse number paiknema, kuid soovituslikult võiks asukoha valikul arvestada mittenähtava keskkonna kõrgusega (suitsupadja kõrgusega) ning seetõttu on hea, kui korruse number paikneb põrandal või seina alumises kolmandikus.

Eelnõu § 1 punktiga 30 kehtestatakse päästemeeskonna infopunkti rajamise kohustus vaid nendesse hoonetes, kus on nii automaatne või automaatne adresseeritud tulekahjusignalisatsioonisüsteem kui ka automaatne tulekustutusüsteem. Muudatus on vajalik, kuna väiksemates ATS-i kohustustega hoonetes ei moodustata päästemeeskonna infopunkti, vaid keskseade võib paikneda asukohas, millele ei ole kehtestatud päästemeeskonna infopunkti nõudeid.

Eelnõu § 1 punktiga 31 tunnistatakse kehtetuks määruse 8. peatükk, mis on seotud tuletõrje veevarustusega. Ehitusevälise tuletõrjeveevõtukohta nõuded sätestatakse eraldi rakendusaktis ja siit määrusest võetakse välja. Muudatus on seotud eelnõu punktidega 1 ja 2.

Eelnõu § 1 punktiga 32 asendatakse määruse lisa 2 olevas hoone kasutajate arvu reguleerivas tabeliosas läbivalt sõna „koht“ sõnaga „magamiskoht“. See muudatus on vajalik, et vähendada vaidlusi II ja III kasutusviisiga hoonete (peamiselt majutusasutused, haiglad ja hooldekodud) ning koolieelsete lasteasutuste lubatud maksimaalse inimeste arvu üle. Praegune sõnastus „koht“ võib olla eksitav, kuna võib viidata inimeste arvule majas, kuid tuleohutuse mõistes on nimetatud hoonetes olulisem inimeste hulk, kes saavad seal ööbida. Tegemist on sisulise ja üliolulise täpsustusega, sest Päästeamet on seda tabeliosa tõlgendanud viidatud moel kogu aeg, kuid hoone omanikud kipuvad sellest teisiti aru saama.

Eelnõu § 1 punktiga 33 täiendatakse määruse lisa 2 märkusega, mis selgitab, kuidas tuleb kahekorruselises TP3 majutusasutuses pidada inimeste üle arvestust. Praegune tabeli sõnastus ilma täpsustuseta annab võimaluse inimesi paigutada nii, et I korrusel on neid 50 ja II korrusel 10. See aga ei ole olnud nõude mõte. Eelnõu kohaselt peaks sõnaselgelt tulema välja asjaolu, et kahekorruselises TP3 majutusasutuses tohib terves majas olla kuni 10 magamiskohta. See on inimeste turvalisuse seisukohalt ülioluline nõue, sest TP3 hooned on tuldkartvad, sellise hoone kandekonstruktsiooni tulepüsivus ei ole määratud. See aga tähendab, et kui TP3 hoones juhtub tulekahju, ei ole tule tõkestamist seal suurel määral ette nähtud. TP3 hoone on näiteks õlgkatusega palkmaja, millele pole väga palju ehituslikke tuleohutusnõuded seatud. Küll aga tuleb ka sellistes hoonetes käituda tuleohutult ning kindlasti peavad olema tulekahjusignalisatsiooni andurid või -süsteem ning vajalikud evakuatsiooniteed ja -pääsud.

2. Eelnõu §-ga 2 kehtestatakse määruse jõustumise ajaks 1. märts 2021.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul puudub otsene seos Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõju

Kuivõrd eelnõus toodud muudatused on pigem täpsustavat laadi, et tagada õigusselgus, ei kaasne muudatustega olulist mõju. Eelnõus on toodud üks uus nõue, mille mõju alljärgnevalt hinnatakse.

Kavandatav muudatus – kasutatavate tekstiilsete sisustusmaterjalide tuletundlikkuse nõue

Mõju sihtrühm I: Uute hoonete omanikud, kelle hoones on evakuatsioonitee, kus soovitakse kasutada tekstiilset sisustusmaterjali, ja mõned II–IV kasutusviisiga hoonete või nende osade omanikud.

Mõju valdkond: sotsiaalne (kõrgem tuleohutus).

Mõju kirjeldus: Kui evakuatsiooniteel soovitakse kasutada tekstiilseid sisustusmaterjale, peab soetama rasksüttivad materjalid. Samamoodi on nimetatud II–IV kasutusviisi kindlad hooned või hoone osad, kus peab kasutama vaid rasksüttivaid tekstiile. Varem kehtis nõue II–IV kasutusviisiga hoonetes kasutatava tekstiilse sisustusmaterjali puhul määrata selle tuletundlikkus, lähtudes asjakohasest standardist. See säte tähendas standardis toodud tuletundlikkuse klasside järgimist, kuid polnud konkreetset nõuet, kus ja millise tuletundlikkusega materjale kasutada. Eelnõuga kehtestatakse kohustus kasutada rasksüttivat tekstiilset sisustusmaterjali kõigis hoonetes, kus on evakuatsioonitee, ning mõnes II–IV kasutusviisiga hoones, kus soovitakse kasutada tekstiilset sisustusmaterjali. Evakuatsiooniteel üldiselt ei ole tekstiili, seega avaldub mõju üksnes siis, kui seal soovitakse tekstiili kasutada. Samuti ei ole kõigis hoonetes evakuatsiooniteed (on väljumistee).

Mõju ulatus: väike. Turul on olemas vajaliku tuletundlikkusega materjale ja üldiselt plaanitakse materjalide kasutus juba projekteerimise ajal, seega saab nimetatud nõude täitmisega juba varakult arvestada.

Mõju avaldumise sagedus: väike. Mõju avaldub vaid siis, kui evakuatsiooniteel soovitakse kasutada tekstiilset sisustusmaterjali.

Ebasoovitavate mõjude risk: väike. Kuivõrd muudatusega eelduslikult paraneb tuleohutus hoonetes, on muudatusel positiivne mõju.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Märkimisväärseid lisakulusid määruse rakendamine kaasa ei too.

6. Määruse jõustumine

Eelnõu jõustub 1. märtsil 2021. aastal koos tuleohutuse seadusega.

7. Eelnõu koostöölastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu koostöölastamiseks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Sotsiaalministeeriumile ning Päästeametile, arvamuse andmiseks esitatakse eelnõu Tuleohutuseksperide Liidule ja MTÜ-le Eesti Tuleohutusspetsialistid.